

Примостка Л. О.

*доктор екон. наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Роль фінансово-кредитних інновацій в економічному розвитку

Перехід суспільства на якісно новий етап розвитку, де визначальну роль відіграє інформація, створило сприятливі умови для поширення фінансово-кредитних інновацій. В інформаційній економіці реалізація фінансових інновацій стала важливим фактором досягнення конкурентних переваг, що стимулює учасників фінансового ринку підвищувати ефективність, постійно працюючи над розробкою та конструюванням нових фінансових продуктів та інструментів. Інновації та інноваційні технології – це не просто успішний науковий пошук, а пропозиція розвитку нових напрямів діяльності, правильна подача ідей венчурним інвесторам для залучення фінансових ресурсів у нові проекти, практична реалізація задумів вчених. Результатом такої діяльності є інноваційний продукт, впроваджений і доведений до конкретного споживача.

Особливістю фінансових інновацій, які відрізняють їх від інших видів інновацій, є те, що вони одночасно виступають і як споживчі товари, які реалізуються на ринку, і як інструменти ведення бізнесу. Тобто фінансові інновації можуть бути і предметом споживання, і засобами виробництва (ведення бізнесу). Призначення інноваційних фінансових продуктів полягає у використанні їх фінансовими інститутами для перерозподілу грошових потоків, ризиків, ліквідності, доходів та інформації відповідно до потреб клієнтів та змін у макро- та мікроекономічному середовищі. За своїм наповненням, призначенням, структурою та властивостями фінансові інновації досить різноманітні і в найзагальнішому вигляді їх можна об'єднати в три взаємопов'язані групи: 1) нові технології здійснення фінансово-кредитних операцій, створені на основі досягнень обчислювальної техніки, засновані на впровадженні нових методик аналізу, синтезу і прогнозування; 2) нові

фінансові продукти і послуги – похідні фінансові інструменти, послуги дистанційного банкінгу тощо; 3) нові фінансові інститути (організації).

В результаті інтенсивного розвитку інноваційної діяльності сформувалася окрема галузь, яка спеціалізується на розробці інновацій для фінансового середовища – фінансовий інжиніринг. Фінансовий інжиніринг включає в себе проектування, розробку і реалізацію інноваційних фінансових інструментів і процесів, а також творчий пошук нових підходів до вирішення проблем у сфері фінансів [1]. У розробці та використанні продуктів фінансового інжинірингу особливо зацікавлені банки, адже це їм надає суттєві конкурентні переваги. Продукти фінансового інжинірингу дозволяють банкам оптимізувати рух фінансових ресурсів, розширити горизонти фінансової політики, реалізувати стратегічні проекти. Саме тому, такі фінансові гіганти як "JPMorgan Chase", "Bank of America", "Goldman Sachs", "Citigroup", "Wells Fargo", "Morgan Stanley" "Bank of New York Mellon", "State Street Financial", "HSBC" мають у своїх портфелях деривативів в розмірі 228,72 трильйона доларів США, що приблизно втричі перевищує обсяги світової економіки [2].

Україна проголосила курс на інноваційний розвиток економіки та прийняла відповідні закони: «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (2001 р.), «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (2003 р.). Однак, про ефективність реалізації інноваційної політики на рівні держави поки не йдеться. Інноваційна активність підприємств є доволі низькою, державна підтримка – декларативною. До цього часу не визначено, якої стратегії інноваційного розвитку дотримується Україна: перенесення зарубіжних досягнень на розвиток власної економіки; запозичення, що передбачає освоєння високотехнологічної продукції, яка вже виробляється в інших країнах; нарощування власного науково-технічного потенціалу чи взагалі збереження інерційного розвитку. По-суті, країна затрималась на стадії розвитку, де базовими факторами є дешева сировина та некваліфікована робоча сила. Про низьку інноваційну активність України свідчать і міжнародні рейтинги, які

оцінюють технологічну та інноваційну конкурентоспроможність країн. За рейтингом Європейського інноваційного табло (ЄІТ) Україна посіла 69 позицію і знаходиться в останній за рівнем інноваційності – четвертій – групі “країн, що наздоганяють”. Порівняно з іншими країнами ЄС відставання України становить: від “країн-лідерів” – приблизно у 3 рази (Швеція), від «країн-послідовників» – у 2 рази (Великобританія), від країн “помірні інноватори” – у 1,6 рази (Норвегія) [3]. Міжнародні рейтинги та індекси свідчать про значне відставання інноваційного розвитку України, що безперечно впливає й на інноваційну діяльність банків.

Сучасний інноваційний банк – це фінансовий партнер, який є симбіозом консерватизму та інновацій, що включає в себе як традиційне обслуговування в офісі банку, так і дистанційне за мінімальних витрат часу споживачів на придбання фінансових продуктів і послуг. Інновації дозволяють банку бути привабливим для клієнтів та інвесторів. Зараз для банків пріоритетними є технологічні інновації, такі як забезпечення online-банкінгу, мультиплатформові продукти для віддаленого управління рахунками клієнтів, для роботи з соціальними мережами та медіа. І хоча саме банки в нашій країні є лідерами в сфері інформаційно-технологічних інновацій, однак стимулювати впровадження інновацій у виробничій сфері за допомогою пільгового кредитування без підтримки держави вони не можуть. Тому в масштабах всієї країни розвиток інноваційної діяльності без державної підтримки неможливий.

Список використаних джерел:

1. Маршалл Дж. Ф. Финансовая инженерия: Полное руководство по финансовым нововведениям / Дж. Ф. Маршалл, В. К. Бансал ; пер. с англ. — М. : ИНФРА-М, 1998. — 784 с.
2. Прогнозування та хеджування фінансових ризиків: монографія / за заг. ред. Л.О. Примостки - К: КНЕУ, 2014. – 424 с.
3. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі: моногр./ За заг. ред. Л.О. Примостки - К: КНЕУ, 2017. – 380 с.